

CUPRINS

PREFAȚĂ	11
Capitolul I	
TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI ÎN SISTEMUL ȘTIINȚELOR JURIDICE.....	13
1. Considerații generale	13
1.1. Dreptul obiectiv	14
1.2. Dreptul pozitiv	14
1.3. Dreptul subiectiv	14
1.4. Dreptul natural	14
1.5. Dreptul intern	15
1.6. Dreptul internațional	15
1.7. Dreptul european	15
1.8. Știința dreptului sau științele juridice	15
2. Obiectul Teoriei Generale a Dreptului	15
3. Teoria Generală a Dreptului și Filosofia Dreptului	17
4. Teoria Generală a Dreptului și științele juridice particulare.....	18
Capitolul II	
SOCIETATE, NIVELURI DE REGLARE SOCIALĂ, POLITICĂ, STAT ȘI DREPT.....	20
1. Nivelurile reglării sociale	20
2. Puterea politică, puterea de stat și puterea publică	24
3. Apariția și evoluția statului.....	24
4. Definiția statului	26
5. Forma de guvernământ	26
6. Trecerea de la puterea unică a statului la separația funcțională a puterilor în stat.....	27
7. Regimul politic	28
8. Suveranitate și subsidiaritate. Rolul parlamentelor naționale în procesul de creare a dreptului în Uniunea Europeană.....	30
Capitolul III	
NORMA JURIDICĂ	35
1. Norma juridică - normă socială	35
1.1. Norma juridică.....	35
1.2. Trăsăturile normei juridice	36
1.2.1. Respectarea normei juridice este asigurată de coerciția statală	36
1.2.2. Norma juridică are o finalitate proprie	36
2. Structura normei juridice	37
2.1. Ipoteza	37
2.2. Dispoziția normei juridice	37
3. Sancțiunea normei juridice	37
4. Clasificarea normelor juridice	39
5. Acțiunea normei juridice în timp.....	43
5.1. Intrarea în vigoare a normei juridice	43
5.2. Ieșirea din vigoare a normei juridice	47

5.2.1. Abrogarea	47
5.2.2. Ajungerea la termen a normei juridice	50
5.2.3. Căderea în desuetudine.....	51
5.2.4. Deciziile Curții Constituționale prin care se declară neconstituționalitatea unei legi sau a unei ordonanțe ori a unor dispoziții ale acestora.....	51
5.3. Caracterul activ al normei juridice	52
5.4. Conflictul legilor în timp	52
5.5. Istoricul problemei neretroactivității legii	54
5.6. Proclamarea constituțională a neretroactivității legii	54
5.6.1. Legile care proclamă expres retroactivitatea lor	55
5.6.2. Legile interpretative	56
5.6.3. Legile penale mai favorabile	56
5.6.4. Legile confirmative sau legile declarative de drepturi	57
5.7. Ultraactivitatea legii	58
6. Acțiunea normelor juridice în spațiu.....	61
7. Acțiunea normelor juridice asupra persoanelor	63

Capitolul IV

IZVOARELE DREPTULUI.....	65
1. Izvoarele reale ale dreptului.....	65
1.1. Modelul modernist de configurare a dreptului pozitiv	65
1.2. Factorii de configurare a dreptului	68
2. Izvoarele formale ale dreptului.....	71
2.1. Considerații generale	71
2.2. Clasificarea izvoarelor formale ale dreptului	72
2.3. Actele individuale.....	73
2.4. Cutuma juridică	73
2.5. Doctrina juridică	75
2.6. Jurisprudența.....	75
2.7. Legea	76
3. Izvoarele dreptului Uniunii Europene	78
3.1. Supremația dreptului european.....	81
3.2. Principiul efectului direct	83
3.3. Principiul subsidiarității.....	85
3.4. Principiul proporționalității	86
3.5. Principii fundamentale impuse de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene.....	87

Capitolul V

PRINCIPIILE GENERALE ALE DREPTULUI ȘI FUNDAMENTAREA LOR FILOSOFICĂ	88
1. Fundamentele principiilor generale ale dreptului	88
1.1. Considerații generale	88
1.2. Determinarea legală a principiilor generale ale dreptului.....	89
1.3. Premisele raționale ale identificării principiilor generale ale dreptului.....	91
1.4. Examen critic al literaturii de specialitate în materia principiilor generale ale dreptului	92
1.5. Tentativă de identificare doctrinară a principiilor generale ale dreptului.....	95

1.5.1. Principiul statului de drept (Rule of Law, Rechtsstaat și état de droit).....	95
1.5.2. Principiul echității și justiției.....	97
1.5.3. Principiul legitimității reglementărilor juridice.....	98

Capitolul VI

PROCESUL DE CREARE A DREPTULUI.....	102
1. Legiferarea și ierarhia legilor.....	102
1.1. Legile constituționale	102
1.2. Legile organice	103
1.3. Legile ordinare.....	105
1.4. Alte categorii de legi	106
2. Delegarea legislativă.....	108
2.1. Delegarea legislativă – definiție și legitimare	108
2.2. Evoluția istorică a delegării legislative.....	109
2.3. Delegarea legislativă în România	112
2.4. Delegarea legislativă către Guvern.....	115
2.4.1. Ordonanțele emise în baza unei legi de abilitare.....	115
2.4.2. Ordonanțele emise în situații extraordinare.....	117
3. Acte normative emise pentru aplicarea legii	120

Capitolul VII

ANTINOMIILE ÎN DREPT	121
1. Probleme legate de corelarea dispozițiilor constituționale privitoare la conceptele de lege și de lege organică	123
2. Conflictul dintre dispozițiile constituționale privitoare la categoriile de legi	127
3. Conflictul intraconstituțional privind intrarea în vigoare a legii și a ordonanței de urgență	128
4. Antinomia intraconstituțională privind dreptul de vot și dreptul de a alege	129
5. Antinomii născute din partajarea competențelor celor două Camere ale Parlamentului	132
6. Reglementarea diferită a duratei mandatului constituțional	134
7. Ridicarea excepției de neconstituționalitate direct de către Avocatul Poporului	135

Capitolul VIII

UNIVERSALITATEA ȘI DIVERSITATEA DREPTULUI DIN PERSPECTIVA SISTEMELOR DE DREPT	136
1. Considerații generale	136
2. Sistemul de drept romano-germanic	137
2.1. Elementele definitorii ale familiei de drept romano-germanice	138
2.2. Codul francez.....	140
2.3. Codul civil german	141
3. Sistemul de drept anglo-saxon.....	142
3.1. Sistemul de drept common law	142
3.1.1. Precedentul jurisprudențial.....	143
3.1.2. Equity	143
3.1.3. Statute law	144
3.1.4. Trusts.....	144

4. Dreptul Statelor Unite ale Americii	145
5. Sisteme de drept tradiționale	147
5.1. Dreptul islamic	147
5.1.1. Originile dreptului islamic.....	147
5.1.2. Sharia (Shariah or Shari'a).....	150
5.2. Familia dreptului indian	151

Capitolul IX

RAPORTUL JURIDIC	154
1. Noțiunea și trăsăturile raportului juridic	154
2. Trăsăturile raportului juridic	154
2.1. Raporturile juridice sunt raporturi sociale prin subiecți, conținut și finalități	154
2.2. Raporturile juridice se desfășoară între titulari de drepturi și obligații	155
2.3. Raporturile juridice se mai caracterizează prin faptul că ele sunt raporturi voliționale	155
2.4. Raporturile juridice sunt supuse evoluției istorice.....	155
3. Definiția raportului juridic	156
3.1. Subiecții raportului juridic.....	156
3.1.1. Subiectele individuale ale raporturilor juridice	156
3.1.2. Subiectele colective de drept ale raporturilor juridice.....	158
3.2. Conținutul raportului juridic	159
3.3. Obiectul raportului juridic	160
4. Faptele juridice	161

Capitolul X

REALIZAREA DREPTULUI	162
1. Conceptul realizării dreptului	162
1.1. Respectarea dreptului reprezintă cea mai importantă modalitate de realizare a dreptului	162
1.2. Aplicarea dreptului este o activitate a autorităților și instituțiilor publice sau chiar a persoanelor juridice de utilitate publică de implementare a normelor juridice	163
2. Etapele procesului de aplicare a dreptului	164
2.1. Stabilirea stării de fapt.....	164
2.2. Critica normei juridice.....	165
2.3. Interpretarea normei juridice	165
2.4. Elaborarea actului de aplicare a normei juridice	166

Capitolul XI

INTERPRETAREA NORMELOR JURIDICE	167
1. Felurile interpretării normelor juridice	168
1.1. Interpretarea oficială a normelor juridice	168
1.2. Interpretarea neoficială a normelor juridice	169
2. Metodele interpretării normelor juridice	169
2.1. Metoda gramaticală	169
2.2. Metoda sistematică	170
2.3. Metoda istorică	170

2.4. Metoda teleologică	171
2.5. Metoda logică	171
3. Abuzul de drept și fraudă la lege	172
4. Consecințele interpretării normei juridice	173

Capitolul XII

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	174
1. Răspunderea juridică și responsabilitatea	174
2. Definierea răspunderii juridice	175
3. Formele pe care le îmbracă răspunderea juridică	176
3.1. Răspunderea juridică civilă își are temeiul în dispozițiile Codului civil.....	176
3.1.1. Răspunderea contractuală.....	176
3.1.2. Răspunderea delictuală	176
3.2. Răspunderea penală a persoanei fizice.	177
3.2.1. Cauze justificative	178
3.2.2. Cauze justificative speciale	178
3.2.3. Cauzele de neimputabilitate	178
3.2.4. Cauze care înlătură răspunderea penală	179
3.3. Răspunderea penală a persoanei juridice.....	180
3.4. Răspunderea juridică administrativă (contravențională)	180
3.5. Răspunderea disciplinară.....	181
4. Condițiile răspunderii juridice	181
4.1. Conduita ilicită	182
4.2. Vinovăția	182
4.3. Legătura causală.....	183

Capitolul XIII

METODE DE CERCETARE JURIDICĂ	184
1. Considerații generale	184
2. Metoda gramaticală	185
3. Metoda comparativă	187

Capitolul XIV

CONCEPTUALIZAREA JURIDICĂ	192
1. Determinarea noțiunilor, categoriilor, principiilor și construcțiilor juridice	193
2. Categoriile juridice	196
3. Utilizarea cifrajului și a enumerării în procesul de elaborare a normelor juridice	197
4. Prezumția - procedeu al tehnicii legislative.....	198
5. Ficțiunea în drept	199

BIBLIOGRAFIE	201
--------------------	-----